

CẢNH BÁO VẤN NẠN THA HÓA ĐẠO ĐỨC CỦA HỌC SINH PHỔ THÔNG HIỆN NAY

Nguyễn Ngọc Phú
Hội Khoa học Tâm lý- Giáo dục Việt Nam

Tóm tắt: Vấn đề tha hóa đạo đức ở học sinh phổ thông đang trở thành một mối quan ngại sâu sắc trong xã hội hiện đại, ảnh hưởng đến chất lượng giáo dục và sự phát triển lành mạnh của thế hệ trẻ. Bài viết này khái quát một số minh chứng về sự tha hóa đạo đức của học sinh phổ thông trong những năm gần đây ở Việt Nam. Qua đó, khám phá nguyên nhân, hậu quả và đề xuất giải pháp nhằm khắc phục vấn đề này từ nhiều góc độ. Nguyên nhân của vấn đề được xác định qua nhiều yếu tố, từ sự thay đổi trong môi trường xã hội, ảnh hưởng của công nghệ thông tin và mạng xã hội, đến áp lực gia đình và xã hội. Các biểu hiện của tha hóa đạo đức bao gồm bạo lực học đường, gian lận trong thi cử, và sự thiếu tôn trọng đối với thầy cô và bạn bè, phản ánh sự thiếu sót trong giáo dục đạo đức từ cả gia đình và nhà trường. Hậu quả của vấn đề này không chỉ giới hạn trong môi trường học đường mà còn lan rộng ra xã hội, bao gồm sự suy giảm chất lượng giáo dục và tác động tiêu cực đến sự phát triển cá nhân của học sinh, cũng như gia tăng tội phạm và bạo lực trong giới trẻ.

Từ khóa: đạo đức; học sinh phổ thông; tha hóa đạo đức; cảnh báo; vấn nạn

WARNING ON THE MORAL DEGRADATION ISSUE OF CURRENT HIGH SCHOOL STUDENTS

Nguyen Ngoc Phu
Vietnam Psychological - Educational Science Association

Abstract: The issue of moral degradation among high school students is becoming a deep concern in modern society, affecting the quality of education and the healthy development of the younger generation. This article outlines some evidence of the moral degradation of high school students in recent years in Vietnam. It explores the causes, consequences, and proposes solutions to address this issue from various perspectives. The causes of the problem are identified through several factors, from changes in the social environment, the influence of information technology and social networks, to family and societal pressure. Manifestations of moral degradation include school violence, cheating in exams, and a lack of respect for teachers and peers, reflecting shortcomings in moral education from both the family and school. The consequences of this issue are not limited to the school environment but also spread to society, including the decline in education quality and negative impacts on the personal development of students, as well as an increase in crime and violence among the youth.

Keywords: morality; high school students; moral degradation; warning; issue

Nhận bài: 29/10/2023

Phản biện: 5/12/2023

Duyệt đăng: 9/12/2023

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sự tha hóa đạo đức của học sinh phổ thông là một vấn đề quan trọng mà cần phải được quan tâm và giải quyết một cách cẩn

thận. Đạo đức không chỉ là việc học sinh tuân thủ các quy tắc và chuẩn mực đạo đức của xã hội, mà còn phản ánh những giá trị cốt lõi và phẩm chất nhân cách mà mỗi cá nhân cần

phát triển. Quan tâm đến sự tha hóa đạo đức của học sinh phổ thông là cần thiết vì nó ảnh hưởng sâu sắc đến tương lai của các thế hệ trẻ. Đạo đức giúp xây dựng nền tảng vững chắc cho sự phát triển cá nhân, giúp họ hiểu rõ giới hạn của bản thân, biết cách đối xử công bằng và tôn trọng đồng bào. Đồng thời, việc hình thành nhân cách đạo đức từ khi còn trẻ cũng là yếu tố then chốt giúp họ trở thành công dân có ích cho xã hội. Ngoài ra, sự tha hóa đạo đức còn có thể ảnh hưởng đến môi trường học tập và cộng đồng xung quanh. Học sinh khi tuân thủ các quy tắc đạo đức thì không chỉ tạo ra một môi trường học tập tích cực mà còn giúp xây dựng một xã hội với nền tảng văn minh và hòa bình. Việc giáo dục đạo đức từ khi còn nhỏ giúp học sinh hiểu và áp dụng các giá trị nhân văn, đạo đức trong cuộc sống hàng ngày, từ đó xây dựng một xã hội với những tương tác tích cực và sâu sắc hơn giữa mọi thành viên. Vì vậy, sự tha hóa đạo đức của học sinh phổ thông không chỉ là một nhiệm vụ của nhà trường mà còn là trách nhiệm của cả xã hội.

2. TỔNG QUAN VỀ VẤN ĐỀ THA HÓA ĐẠO ĐỨC Ở HỌC SINH

2.1. Bức tranh đáng báo động về đạo đức lối sống của học sinh phổ thông một số năm gần đây

Đạo đức lối sống của học sinh sinh viên hiện nay đang là vấn đề nhức nhối lo ngại cho toàn xã hội. Các vụ việc liên quan đến các biểu hiện hành vi vô đạo đức của giới trẻ trong một số năm gần đây đã gia tăng đáng kể với nhiều tình tiết hết sức nghiêm trọng. Năm nào cũng có. Có thể điểm qua một số vụ việc trong một số năm gần đây: Tháng 10 năm 2015, một nữ sinh lớp 10 học tại Trường THPT Lê Viết Tạo (huyện Hoằng Hóa, Thanh Hóa) bị vây đánh hội đồng. Nữ sinh lớp 10 này đang trên đường đi học về thì bị nhóm bạn nữ, có một là học sinh của trường, còn lại là *người ngoài trường*, vây đánh. Đây rõ ràng là *hành vi có tổ chức, không chỉ có lực lượng trong trường, mà còn có cả các lực*

lượng ngoài trường. Chuyện đánh bạn kiểu hội đồng, có người đứng xem cổ vũ, mà là toàn học sinh gái, điều xưa nay hiếm thấy, nay không có gì lạ, tại trường THPT ở Tiên Lãng, Hải Phòng (9-2017). Các học sinh nữ này ngang nhiên tổ chức đánh hội đồng bạn mình ngay trong lớp học, ở tiết nghỉ. Người bị đánh phải nhập viện cấp cứu. Các học sinh nữ, chân yếu tay mềm này sao lại có thể có những hành động côn đồ đến như vậy? Vào tháng 3 năm nay (2019), một nữ sinh lớp 9A ở Hưng Yên cũng đã bị 5 bạn nữ cùng lớp lột quần áo, đánh hội đồng. Nhóm nữ sinh liên tiếp đấm đá vào mặt và ngực bạn học mà đã không có ai can ngăn và không có sự phản kháng nào.

Nữ sinh bị đánh chỉ im lặng, đã không phản ứng. Có một điều là nạn nhân bị đánh đã man như thế trước sự chứng kiến của nhiều người nhưng đã không có một ai can ngăn. Khi biết sự việc này, nhiều người đã đặt câu hỏi, nhà trường đã giáo dục đạo đức, lối sống có văn hóa cho các em kiểu gì, mà sao các em khác không dám lên tiếng can ngăn, điều mà chúng ta không thể hiểu nổi?

Tại Hoài Đức, Hà Nội, nam sinh dùng dao đâm bạn, chỉ vì cả hai cùng có tình cảm thân thiết với một bạn gái. Do mâu thuẫn, xô xát một bạn nam này (học sinh lớp 11, Hoài Đức, Hà Nội) đã dùng dao bầu đâm luôn vào bụng bạn của mình. Sao lại có thể có một hành vi vô đạo đức, đơn giản như thế, mất nhân tính đến như thế diễn ra trong chỉ trong nháy mắt.

Bên cạnh đó, hiện tượng học sinh “dần mặt” nhau, đánh nhau, trừng trị nhau như một trò vui, có người đứng xem cổ vũ, hò reo, chụp ảnh, quay camera. Sao lại như vậy được chứ? Con gái có kiểu đánh của con gái. Con trai có kiểu đánh của con trai. Đánh nhau tay không, đấm đá, đánh vào vùng hiểm. Đánh nhau có vũ khí, gậy dao các loại. Có vụ mấy cậu con trai đánh một cô con gái. Con gái túm tóc nhau, lột quần áo lại càng kinh hoàng hơn. Không ưng nhau

một tý là đánh nhau. Đánh nhau ngay tại lớp học. Đánh nhau ở ngoài đường, ngoài trường học để không ai biết v.v...

Rồi còn biết bao nhiêu các vụ việc bê bối về đạo đức, lối sống của giới trẻ mà chúng ta được nghe, được biết trên các mạng xã hội. Năm nào cũng có.

Trong một thống kê của Công An (2018) đã cho con số, mỗi năm có khoảng 2.000 vụ bạo lực liên quan đến vi phạm đạo đức, sát phạt lẫn nhau, trong đó hơn 53% số vụ xảy ra trong trường học. Điều đáng nói, ngành giáo dục không nắm được dữ liệu về các hành vi vô đạo đức, tha hóa về lối sống, các vụ bạo lực học đường. Các Sở GD chỉ báo cáo về Bộ GD và Đào tạo mỗi năm có vài vụ.

Gần đây, vụ học sinh quây cô giáo tại trường THCS Văn Phú, huyện Sơn Dương, tỉnh Tuyên Quang (4-12-2023) đã hoàn toàn làm ngạc nhiên, sững sốt bất ngờ cho những ai đọc tin, xem video clip về vụ việc này. Chẳng có nhà trường nào trên trái đất này lại có cảnh cô giáo (là người THẦY) và học trò rượt đuổi nhau trong lớp, ném dép vào nhau trong tiếng hò reo cổ vũ của học sinh đứng xem. Vừa nghiêm trọng, lại vừa khôi hài, đau xót cho thuần phong mỹ tục, cho đạo đức của nhà trường không còn.

Phân tích các hiện tượng tha hóa về đạo đức, lối sống của học sinh, sinh viên, có thể rút ra một số biểu hiện (một số loại) dễ thấy sau:

Tha hóa về lập trường, quan điểm tư tưởng, lý tưởng sống. Biểu hiện của số người này là không cần quan tâm đến cái gọi là lập trường tư tưởng, lý tưởng sống. Không cần tu dưỡng, phấn đấu. Số người này rất ghét các buổi phát thanh thời sự trên Ti Vi, trên Đài phát thanh. Họ quan niệm, mình là mình, không cần lý tưởng, lập trường vì mình vẫn cứ sống mà không cần đến những cái đó. Nhóm bạn trẻ này thường nhìn cuộc sống thông qua hai mắt kính xám màu.

Tha hóa về phẩm chất đạo đức, nhân cách. Biểu hiện của nhóm này là sống ích kỷ, chỉ biết sống cho mình, không cần quan tâm đến ai, không cần ai giúp đỡ. Những người này cũng không biết cái gọi là “tự trọng”, “khoan dung”. Trong cư xử với người lớn tuổi thì vô lễ, không biết “thưa”, “vâng”, “ạ”, không biết dùng từ “cám ơn” (không hiểu nhà trường và trong gia đình, các bạn này đã được các thầy, cô, các bậc bố mẹ dạy, bảo kiểu gì?). Đối với bạn và người giao tiếp với mình thì ăn nói thô tục, vô văn hóa. Mở miệng ra là kèm luôn câu nói tục tĩu nhiều lúc đến mức khó nghe, làm người nghe cũng phải “ngượng” hộ. Loại người này thường có hành vi ngỗ ngược, thích nổi trội, động một tí đến bản thân là nổi khùng vô cớ, tìm cách gây hấn ngay với người đang giao tiếp với mình. Loại người này rất thích có các vụ lộn xộn xảy ra để được đứng xem, cổ vũ. Loại người này chắc chắn không bao giờ biết đến “lẽ phải”, bảo vệ “lẽ phải”, vì chắc họ không bao giờ hiểu “lẽ phải” là gì, họ chỉ luôn nghĩ trước tiên là vì họ, là lợi ích của họ.

Tha hóa về chí tiến thủ, lười học, lười lao động, lười suy nghĩ, thích sống dựa dẫm, ăn bám vào người khác, vào bố mẹ. Số người này trên thực tế có không ít. Biểu hiện trong học tập thì ngại học, lười học, thích rong chơi, đàn đúm, bất cần sự nghiệp, bất cần tương lai.

Tha hóa về lối sống, cách sống. Số người này chỉ biết đến hưởng thụ, thích hưởng thụ mà ít nghĩ đến phải chia sẻ, cống hiến. Những người kiểu này thường công khai tỏ rõ cho mọi người phong cách sống thực dụng, buông thả. Sống như thế nào cho đúng, họ không cần biết, miễn sao có nhiều tiền để sống, thậm chí cần phải bán dâm (đối với các bạn gái, sinh viên hẳn hoi) cũng chẳng sao, chẳng việc gì phải xấu hổ. Với bạn khác giới, thì “sống thử” với nhau như các cặp vợ chồng cũng chẳng hề gì v.v...

Chúng ta hãy thử bình tâm suy xét trong mỗi gia đình nhỏ của mình, trong các gia

đình anh em chị em ruột của mình, có các cháu nào thuộc bốn (04) loại đã nêu tên trên không? Rộng hơn, xem các con cháu thuộc bạn bè của mình, hàng xóm của mình, các gia đình ở cùng tầng với mình (với các nhà chung cư cao tầng) xem có các cháu nào bị điểm danh trong bốn loại nêu tên trên. Xin đảm bảo, chúng ta sẽ phải giật mình vì hiện trạng không thuận như ta thường nghĩ.

2.2. Nguyên nhân của tha hóa về đạo đức, lối sống của giới trẻ

Nguyên nhân của các sa sút về đạo đức, lối sống là gì? Phân tích các vụ việc xảy ra trong những năm qua có thể thấy rõ có một số nguyên nhân sau đây:

Trước hết, nguyên nhân xảy ra các sa sút về đạo đức, lối sống của giới trẻ hiện nay, phải khẳng định là do từ chính giới trẻ, chính các em - chủ thể của các hành vi vô đạo đức đã chưa được giáo dục đầy đủ, kém phát triển về phẩm chất đạo đức, nhân cách. Trong những tình huống nảy sinh, những học sinh này đã không đủ sức phân biệt được điều hay, lẽ phải và đó là nguyên nhân dẫn đến những hành vi lệch lạc. Xin hãy đừng đổ lỗi cho các khiếm khuyết của tuổi dạy thì.

Nguyên nhân từ phía gia đình các em học sinh này với nhiều lý do khác nhau. Gia đình đã thiếu quan tâm đến con cái, thả lỏng, buông trôi việc giáo dục đạo đức con cái mình, phó mặc cho nhà trường. Cũng có gia đình, khi biết con mắc các khuyết điểm về đạo đức, nhân cách đã chỉ biết xử phạt mà không biết chỉ bảo một cách tâm tình để con nhận ra điều hay, lẽ phải và tự sửa. Có gia đình, bố mẹ lục đục, cãi cọ nhau, mặt sát nhau, anh chị em mâu thuẫn đánh chửi nhau, con cái vì thế ít nhiều đã bị ảnh hưởng, mang cái không khí “vô đạo đức” của chính gia đình mình vào lớp học, vào trường học và thực hiện với các bạn bè của mình.

Nguyên nhân từ tập thể lớp học, nhà trường đã chưa đủ sức trở thành tấm gương,

nguồn sức mạnh giáo dục rắn đẽ con trẻ. Tập thể lớp học không mạnh, chưa đủ sức định hướng các giá trị đạo đức tốt đẹp cho các em. Bầu không khí tâm lý lớp học thiếu lành mạnh. Kỷ luật, kỷ cương lớp học không nghiêm. Cái sai không được phân tích phê phán. Những điều tốt đẹp không được biểu dương. Các vụ việc xảy ra lại bị xử lý thiếu khách quan, công bằng. Liên quan đến điều này phải kể đến đội ngũ thầy, cô giáo. Nhiều thầy, cô đã tạo nên những áp lực học tập quá mức, không cần thiết, thiếu minh bạch, công tâm, đôi lúc chưa thực sự gương mẫu trước các em. Trong giáo dục chưa coi trọng tình người, còn nê nang, trù úm học sinh có những biểu hiện đạo đức yếu kém:

Hành vi vô đạo đức của một số em nào đó có chịu tác động xúi bẩy của một số người hoặc nhóm bạn xấu trong lớp mà nhà trường, thầy cô giáo chưa biết cách ngăn chặn kịp thời.

Một nguyên nhân nữa phải kể đến là tác động của văn hóa đạo đức thiếu lành mạnh từ các Game vô luân, các trang MXH xấu đang lan tràn hiện nay đã là một trong những nguyên nhân gợi ý các em có những hành vi thiếu chuẩn mực.

Về phía xã hội, phải nhìn nhận thẳng thắn là trong nhiều năm qua, chúng ta đã buông lỏng giáo dục đạo đức cho người dân nói chung, cho con trẻ nói riêng. Phim ảnh bạo lực, chém giết lẫn nhau, các hành vi vô văn hóa từ cuộc sống, từ đời nhân xử thế giữa người với người được trình, chiếu tràn lan. Đồ chơi bạo lực được bày bán công khai ở nhiều nơi. Kỷ cương xã hội thì lỏng lẻo, cái tốt không được ủng hộ khuyến khích kịp thời. Nhiều người sống chân chính thì bị thua thiệt, bị hãm hại. Phải, trái trong xã hội bị lẫn lộn, đầy rẫy những điều chướng tai gai mắt làm các em mất lòng tin. Mặt đạo đức sai trái đã tiêm nhiễm vào lứa tuổi mới lớn này, vô tình khuyến khích các hành vi vô luân của chúng.

Phân tích các vụ việc xảy ra đặc biệt là các vụ việc gây những hậu quả đau lòng, chúng tôi nhận thấy đa số các em là các đối tượng gây bạo lực đã bị quá căng thẳng về tinh thần, tâm lý, niềm tin, dẫn đến khủng hoảng, không kiểm chế được cảm xúc, rối loạn về hành vi. Các khủng hoảng này bắt nguồn từ chính trong gia đình của mình mà nguyên nhân là từ những bế tắc trong các vụ việc xảy ra trong gia đình, nhưng chính các gia đình đã không giải quyết nổi, bố mẹ và các thành viên trong gia đình đã không định hướng được cho các em các hành vi đạo đức đúng mực cần có. Các em đã mang theo các bức xúc này vào trong trường, trong lớp của mình và đó là khởi nguồn của các vi phạm. Một điều nữa, cũng chính các em này đã bị khủng hoảng về tinh thần, tâm lý ngay trong chính nhà trường, trong lớp học mà mình đang học. Các em đã bị mất niềm tin về đạo đức con người. Mất niềm tin về sự công bằng, bình đẳng đạo lý ngay trong trường, trong lớp. Các em tự cho mình đã có những hành xử đúng nhưng các thầy, cô, các bạn đã không công bằng, đã cho rằng mình đã bị xử ép, bị trù dập, bởi thế mình phải biết tự bảo vệ mình, dồn “con tức giận” vừa xảy ra vào đối tượng đã có “vướng mắc” với mình để thỏa cơn tức giận.

Trong các vụ việc xảy ra, nổi bật và dẫn đến cao trào là các vụ bạo lực học đường, con người không còn nhân tính. Nhiều vụ xảy ra rất thương tâm, đau lòng. Rõ ràng nhận thấy sự sa sút, tha hóa về hành vi đạo đức, lối sống, bạo lực học đường là các hành vi phi đạo đức giữa người với người, trái với các chuẩn mực đạo đức xã hội cần phải được lên án và có biện pháp ngăn chặn, chấm dứt nó. Đây thực sự là nỗi lo của những ai có lương tri, nỗi lo của toàn xã hội, cần phải tỏ rõ thái độ quyết tâm chấm dứt sự tha hóa đạo đức này.

3. GIẢI PHÁP THÁO GỠ

Giải pháp nào có thể khắc phục, đi đến hạn chế, chấm dứt được hiện trạng tha hóa về đạo

đức, lối sống của giới trẻ hiện nay? Chúng tôi mạnh dạn đề xuất một số giải pháp sau:

Giải pháp quan trọng thứ nhất liên quan đến trách nhiệm của gia đình. Tôi phải nhấn mạnh điều này trước tiên, chứ không phải trước tiên là đổ lỗi trách nhiệm này cho nhà trường, cho xã hội, mặc dầu yếu tố Nhà trường, Xã hội rất quan trọng, và theo thói quen, từ xưa tới nay ta vẫn hay nói theo thứ tự mang tính truyền thống: Nhà trường- Gia đình – Xã hội. Vai trò Nhà trường rất lớn, nhưng trong chuyện giáo dục con trẻ, trước tiên phải nói đến gia đình. Con cái chúng ta, hàng ngày, nếu không tính thời gian ngủ (là lúc các em ở trong gia đình của mình rồi), thì 2/3 thời gian trong ngày còn lại là các em ở, sinh hoạt, tiếp xúc với các thành viên trong gia đình. Gia đình bỏ trách nhiệm giáo dục con, giao phó hoàn toàn giáo dục con cho Nhà trường sao được.

Gia đình, đặc biệt là các bậc bố, mẹ phải biết giáo dục trẻ, phải quan tâm đến giáo dục con, em của mình. Rộng hơn, trong gia đình, các thành viên trong gia đình phải biết giáo dục lẫn nhau. Phải có ý thức chung về chuyện này. Phải có kế hoạch và phải biết sắp đặt việc này phù hợp với hoàn cảnh, điều kiện của gia đình mình.

Cần phải ý thức rõ, gia đình là một xã hội thu nhỏ. Gia đình không phát triển được thì xã hội cũng không phát triển được. Con cái khi chưa đến tuổi thành niên hư hỏng, gia đình mà trước hết là bố, mẹ phải chịu trách nhiệm trước xã hội. Hình phạt như thế nào, luật pháp nhà nước phải cân nhắc quy định rõ ràng.

Nếu gia đình nào không giáo dục được con, không biết cách giáo dục con để thành người tốt, và chẳng may con hư hỏng thì bố mẹ và các thành viên trong gia đình phải được xem là đã mang tội với xã hội. Theo tôi, chúng ta phải song phẳng với nhau trong chuyện này. Nói điều này, có thể có người không đồng ý với tôi. Thất bại của giáo dục gia đình cũng là khởi nguồn thất bại của giáo dục toàn xã hội.

Gia đình, Bố Mẹ phải hiểu con, hiểu được bạn bè của con, nói chuyện được với con. Bố mẹ phải làm sao trở thành bạn của con để con thoải mái bộc bạch các tâm tư nguyện vọng của mình, qua đó bố mẹ tìm cách lựa lời đưa đến cho con các suy nghĩ và hành động đúng. Anh chị em trong nhà cũng phải hiểu nhau, nói chuyện được với nhau.

Điều này nói ra quả là rất đơn giản, mang tính lý thuyết muôn thuở nhưng làm được mới khó, và trên thực tế không phải gia đình nào cũng làm được. Tại sao bố mẹ không nắm được tâm tư của con cái? Tại sao con cái không thích đi chơi với bố mẹ? Tại sao con cái không thích nói chuyện với bố mẹ? Tại sao bố (hoặc mẹ) không thể nói chuyện được với con? Bố (hoặc mẹ) vừa nói chuyện được một tí với con thì cả hai bên đều nổi khùng lên, không ai chịu nhường ai và cả hai bên đều vội vã chia tay, mặc dầu cả hai bên đều không muốn. Tại sao anh chị em và những người thân trong gia đình lại xa cách nhau, không hiểu nhau, không nói chuyện được với nhau.

Về mặt tâm lý học, một khi bố (hoặc mẹ, hoặc những người thân trong gia đình) không nói chuyện được với con cái mình, anh, chị em của mình, thì điều đó cũng đồng nghĩa với sự thất bại của giáo dục gia đình với con trẻ.

Giải pháp quan trọng thứ hai liên quan đến vai trò và trách nhiệm của nhà trường. Nhà trường phải tăng cường chăm lo giáo dục đạo đức cho các em thông qua các nội dung học tập và sinh hoạt hàng ngày, hướng suy nghĩ và hành động của các em vào các hành vi mẫu mực lành mạnh, tốt đẹp, có đạo đức, có văn hóa, chí tiến thủ, hướng tới tương lai. Thầy, cô và nhà trường phải biết kiến tạo bầu không khí tâm lý trong sạch, thoải mái, hạnh phúc, mọi người biết thương yêu nhau, biết quan tâm giúp đỡ nhau và lồng vào các nội dung này vào các bài học ngay trên lớp một cách tự nhiên nhằm trang bị cho các em những hành vi đạo đức cần có, giúp các em có các kỹ năng kiểm soát hành vi, đặc biệt là

kỹ năng kiểm soát giận dữ (nếu có) và giải quyết xung đột nếu gặp phải. Nhà trường phải dạy các em sống có kỷ luật, biết kịp thời lên án mạnh mẽ các hành vi vô kỷ luật, phi đạo đức cả bằng lời nói và hành động cụ thể chứ không phải chỉ biết đứng ngoài chứng kiến các hành vi vô đạo đức tự do diễn ra mà mình thì vô can, đứng ngoài cuộc. Nhà trường cần tạo điều kiện tốt nhất cho tổ tư vấn tâm lý học đường phát huy hiệu quả hoạt động của tổ này trong việc định hướng, khuyến khích, khen thưởng các hành vi đạo đức mẫu mực. Giáo viên chủ nhiệm lớp cần đặc biệt nắm chắc tâm tư nguyện vọng của học sinh, những mâu thuẫn nảy sinh trong quan hệ nội bộ học sinh và chủ động lường trước các phương án khác nhau giải quyết các mâu thuẫn này.

Nhà trường phải kịp thời và có biện pháp xử phạt nghiêm với tội học sinh đánh nhau, bất kể ở đâu, không chỉ bó hẹp các vụ việc diễn ra trong khuôn viên trường. Nhà trường phải có đủ chế tài kỷ luật nghiêm để răn đe, giáo dục học sinh và làm gương cho những học sinh khác. Với giáo viên – những người “thầy” để các em kính trọng phải là những con người chuẩn mực. Thầy /Cô nào không đủ phẩm chất, đạo đức phải kiên quyết loại bỏ khỏi ngành giáo dục.

Từng nhà trường cần chủ động sáng tạo ra các hình thức hoạt động phong phú nhằm kiểm soát được sự tha hóa về đạo đức, lối sống, về bạo lực trong trường học và đi đến chấm dứt nó. chúng ta có trong tay cả một tổ chức gồm đội ngũ các thầy, cô có trách nhiệm, đầy quyền uy và năng lực, chẳng nhẽ lại không đủ sức ngăn cản, loại bỏ hiện tượng phi đạo đức này?

Chẳng hạn, có thể thành lập Ban duy trì nếp sống đạo đức văn minh trong trường do một thầy hiệu phó làm trưởng ban, dưới có các đội, tổ... Có thể chọn một số thành viên tích cực, có đạo đức làm nòng cốt. Cũng có thể chọn làm thành viên một vài em vốn trước đây ngỗ ngược, hay đầu têu các vụ đánh nhau trong trường, nay đã có tiến bộ, tham gia Ban

này để giữ gìn trật tự chung. Kinh nghiệm giáo dục của Antôn Xêminôvich Macarencô (1888-1939), được trình bày trong tác phẩm nổi tiếng của ông mang tên *Bài ca sư phạm* chắc chắn sẽ giúp chúng ta có thể sáng tạo ra nhiều giải pháp hữu ích khác.

Cần xây dựng tốt và tổ chức hoạt động có hiệu quả cơ chế phối hợp giáo dục giữa Gia đình - Nhà trường - Xã hội. Những người tham gia trong guồng quay này phải thực sự là những người có tâm huyết, đầy trách nhiệm trong việc giáo dục các chuẩn mực đạo đức cần có cho con, em mình. Trong điều kiện hiện nay, những chuẩn mực cần quan tâm giáo dục cho các học sinh, sinh viên trước tiên là: Tinh thần yêu nước, lòng tự tôn dân tộc; Ý thức trách nhiệm với cộng đồng, dân tộc, làng xóm, gia đình; Năng động, vượt khó, thông minh, sáng tạo; Sống có nghĩa tình, trung thực, nhân ái, vị tha, ứng xử có văn hóa; Tinh thần thượng tôn pháp luật; Ham học hỏi, vươn lên cầu tiến bộ; Tinh thần kết nối, đoàn kết quốc tế vì trách nhiệm của người công dân toàn cầu [1].

Và cuối cùng, sự tha hóa về đạo đức, lối sống của lớp trẻ hiện nay – toàn xã hội chúng ta phải chịu trách nhiệm. Khắc phục lỗi lầm này, xã hội phải làm sao để thực sự là một xã hội kỷ cương, luật pháp phải được thực thi nghiêm minh, cái tốt phải được bảo vệ, tuyên dương, được trọng thưởng. Cái xấu phải bị lên án, ngăn chặn và phải được xử lý nghiêm khắc... Trong điều kiện hiện nay, do vì giữ nghiêm kỷ cương phép nước, Đảng,

Nhà nước và các cơ quan chuyên trách về luật pháp cần phải thực sự kiên quyết xử lý mạnh tay với mức độ xử phạt cao nhất, không ngại hình phạt tử hình (nếu cần), không chần chừ trước với các hành vi tham nhũng, lừa gạt, dối trá, vô kỷ luật, vô nhân tính giữa các con người. Con cái đang tuổi thành niên vi phạm pháp luật, bố mẹ phải chịu hình phạt liên đới. Các vụ xảy như đã nêu ở trên, phải xem là các sự kiện bất thường, phải kiên quyết xử thật nặng, có thể mới có tác dụng răn đe người khác và hy vọng dẹp bỏ được các hành vi phi đạo đức nói chung, các hành vi bạo lực học đường nói riêng ra khỏi đời sống nhà trường hiện nay./.

KẾT LUẬN

Chúng ta cần nhận ra rằng, việc giáo dục đạo đức không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt kiến thức về đạo đức mà còn đòi hỏi sự thực hành và gương mẫu từ các nhà giáo, phụ huynh và cả xã hội. Bằng cách này, chúng ta có thể tạo ra một thế hệ trẻ có lòng tự trọng, có ý thức về trách nhiệm và biết cách sống hòa thuận trong một xã hội đa dạng và phức tạp. Do đó, đây là thời điểm quan trọng để tập trung đầu tư vào việc xây dựng một môi trường giáo dục thú vị và tích cực, nơi mà các giá trị đạo đức được thể hiện và truyền đạt một cách hiệu quả nhất. Chỉ thông qua việc hỗ trợ và khuyến khích sự phát triển toàn diện của đạo đức trong giáo dục phổ thông, chúng ta mới có thể xây dựng một tương lai với những con người đầy lòng nhân ái và sẵn sàng góp phần vào sự phát triển của xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Darcia Narvaez (2016), *Moral Development and Moral Education: An Introduction*. Nxb Oxford University Press.

Darcia Narvaez, Nancy E. Snow (2017), *Cultivating Moral Character and Virtue in Professional Practice*. Nxb Routledge.

Elizabeth Campbell (2016), *The Ethical Teacher*. Nxb Open University Press.

Gisela Trommsdorff, Xinyin Chen (2017), *Values, Religion, and Culture in Adolescent Development*. Nxb Cambridge University Press.

Marvin W. Berkowitz, Melinda C. Bier (2014), *Character Education in Adolescence: A Guide for Parents, Teachers, and Community Organizers*. Nxb Teachers College Press.

Nguyễn Ngọc Phú (Chủ biên), 2006, *Chuẩn mực đạo đức con người Việt Nam hiện nay*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.

<http://www.nhandan.com.vn/hangthang/anninh-xahoi/item/34534302-nhuc-nhoi-loi-giai-bao-luc-hoc-duong.html>

<https://baotintuc.vn/giao-duc/bao-luc-hoc-duong-ngay-cang-gia-tang-xuat-phat-tu-mang-xa-hoi-20181010205139712.html>

<https://www.msn.com/vi-vn/news/other/>

<https://vnexpress.net/giao-duc/nu-sinh-nhap-vien-vi-bi-5-ban-cung-lop-danh-3902354.html>

<http://kenh14.vn/xa-hoi/nu-sinh-thanh-hoa-bi-danh-hoi-dong-giua-duong-20151030084313826.chn>

<http://kenh14.vn/xa-hoi/vu-nam-sinh-lop-11-bi-dam-tu-vong-nan-nhan-va-nghi-pham-cung-thich-mot-co-gai-20150806094115122.chn>

<https://vnexpress.net/giao-duc/310-vu-bao-luc-hoc-duong-trong-ba-thang-dau-nam-3906524.html>